

RENTABILITA PĚSTOVÁNÍ OZIMÉ ŘEPKY V PRODUKČNÍCH PODMÍNKÁCH POLSKA V LETECH 2012 A 2013

Profitability of winter oilseed rape cultivation in polish production conditions in the year 2012 and 2013

Tadeusz WAŁKOWSKI

Samodzielna Pracownia Technologii Produkcji Roślin Oleistych IHAR O/ Poznań

Abstract: In the year 2012 and 2013, the profitability of winter oilseed rape cultivation unfolded from obtained yield, the dynamics of changes in commodity prices and costs of production. In terms of profitability of winter oilseed rape production has proved more profitable in 2012 compared to 2013; the financial results was six fold.

Key words: winter rapeseed, yield, costs, income, profit

Souhrn: V roce 2012 a 2013 se ziskovost pěstování řepky ozimé odvíjela od hladiny získaných výnosů, dynamiky změny ceny semen a nákladů na produkci. Z pohledu ziskovosti produkce řepky ozimé se rok 2012 ukázal výnosnějším oproti roku 2013; finanční výsledek byl šestinásobný.

Klíčová slova: řepka ozimá, výnos, náklady, příjmy, zisk

Úvod

Na ziskovost pěstování řepky má značný vliv cena semen na trhu; často přirovnávaná k tržní ceně zrna pšenice. Rentabilita pěstování řepky je v letech proměnlivá a závisí na ceně řepky doma a na burze v Evropě i ve světě, jakož i na průběhu teplot a srážek rozhodujícím o výši získaných výnosů.

V roce 2012 byla významná redukce plochy pěstování řepky, o 13,2 % oproti roku 2011, způsobená velkými ztrátami mrazem, z nevelké části kompenzována nárůstem výnosu semen. K navýšení výsevní plochy řepky ozimé, o 30 % oproti sklizni roku 2013, vybízela příznivá výše ceny semen v roce 2012, snadnost odbytu a výhodná relace ceny semen řepky k ceně zrna pšenice.

Materiál a metody

Získané údaje pocházejí z jednotlivých zemědělských podniků pěstujících řepku ozimou. Náklady na pěstování řepky v šesti jednotlivých podnicích byly z pohledu jejich velikost (21,8 - 35,3ha), kvalitu půdy (III b - IV a) a obecně dobrou úroveň hospodaření srovnatelné. Průměrná pěstební plocha řepky činila v

roce 2012 7,2 ha a v roce 2013 8,6 ha. Ekonomické posouzení rentability pěstování řepky bylo provedeno na základě navýšení přímých a nepřímých nákladů v zemědělském podniku pěstujícím řepku ozimou středně intenzivní technologií.

Výsledky

Ve výrobním procesu zaměřeném na získání výnosu o vyšší hodnotě než jsou vynaložené náklady, platí zásada rozumného nakládání s hnojivem, přípravky na ochranu rostlin, mechanizačním zařízením a energií, tak i péče o ochranu přírodního prostředí. Při výpočtu nákladů na produkci a výnosů z prodeje semen sklizených z 1 ha řepky ozimé je nutno přijmout takovou výši nezbytných nákladů, která umožňuje získání vysokých výnosů a uspokojivého ekonomického výsledku pro středně intenzivní technologii - rozumně šetrnou.

pro konkrétní půdně-klimatické podmínky. Na pěstebních plochách bylo použito optimální hnojení a potřebná rozumně šetrná ochrana rostlin před škodlivými organismy beroucí ohled na přesné stanovení míry škodlivosti, práh ekonomické škodlivosti a očekávaný rozvoj těchto organismů. Úplná mechanizace veškerých výrobních procesů zaručovala včasnost úkonů spojených se setím, ošetřením proti plevelům, hnojením, ochranou a sklizní úrody. Pro dosažení optimálních podmínek pro růst a vývoj rostlin byla snaha o omezení rizika pěstování řepky spojené s vymrznutím.

Středně intenzivní technologie

Středně intenzivní technologií byla řepka pěstována po obilninách, nejčastěji po jarním ječmenu. Byla zde použita klasická příprava půdy k setí se zpracováním půdy po sklizni předplodiny. Kombinované hnojivo polifoska s obsahem N 4 + P₂O₅ 12 + K₂O 32 a draselná sůl N 4 + K₂O 60 byly aplikovány ihned po sklizni předplodiny na strniště, po podmítce nebo bezprostředně před setíovou orbou. K setí bylo použito certifikované osivo doporučených hybridních odrůd

Výkupní ceny semen řepky na domácím trhu

V letech 2011-2012 se pohybovaly výkupní ceny řepky na průměrné výši 1910 zł za tunu a ve vztahu k průměrné ceně potravinářské pšenice 857 zł za tunu činila relace cen 2,23:1. Průměrná cena semen řepky v třetím čtvrtletí roku 2013 (1350-1400 zł za 1 t) byla ve vztahu k ceně potravinářské pšenice (650-700 zł za 1 t) v relaci 2,00-2,08:1 (tabulka 1).

Tabulka 1. Výkupní ceny řepky a pšenice v Polsku (v zł/t) v letech 2010-2013

Rok sklizně	Cena*		Relace cen řepka : pšenice
	řepky (standardizované)	pšenice (potravinařské)	
2010	1277,6	598,4	2,14 : 1
2011	1839,1	819,9	2,24 : 1
2012	1981,1	893,4	2,22 : 1
III. kvadrál 2012	1949,6	903,7	2,16 : 1
III. kvadrál 2013	1350-1400	650-700	2,00-2,08 : 1

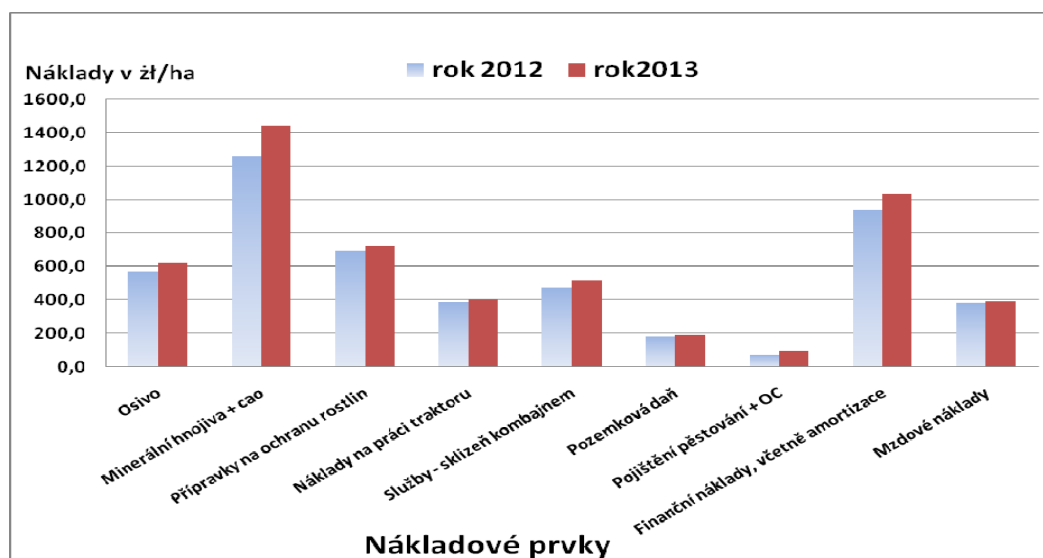
* Zdroj: data GUS, IERiGŻ

Výkupní cena řepky se na domácím trhu pohybovala v rozmezí 1262-1427 zł/t. Při srovnání s cenou z předchozího roku 1880-2094 zł/t, tak byla o více než 30 % nižší. V roce 2013 byla cena semen řepky na burze Matif oproti průměrné domácí ceně řepky vyšší o přibližně 15 % a po přepočtu na hotovost činila 1445-1656 zł/t.

Výsledky kalkulace. V roce 2012 činily průměrné výnosy semen řepky ozimé 2,75 t/ha a v roce

2013 3,50 t/ha. Součet vynaložených nákladů na pěstování ozimé řepky po přepočtu na 1 ha v roce 2012 představoval 4945 zł a v roce 2013 5409,3 zł (vyšší o 9,4 %). Vynaložené náklady na produkci 0,1 t semen (netto) v roce 2012 činily 179,8 zł a v roce 2013 154,5 zł (nižší o 14,1 %). Vynaložené přímé náklady na 1 ha produkce řepky představovaly více než 70 % z celkového součtu nákladů na pěstování v obou vegetačních obdobích.

Graf 1. Struktura celkových nákladů na produkci semen řepky ozimé při středně intenzivní technologii

Při konstatování zemědělského příjmu netto je brán zřetel na hodnotu vzniklých přímých plateb (Tabulka 3).

Tabulka 2. Součet nákladů na pěstování řepky ozimé (v zł/ha) ve vegetačním období 2011/2012 a 2012/2013

Specifikace		Výsledky - roky sklizně	
		2012	2013
Osivo			
- hybridní odrůdy	kg	2,5kg x 229zł = 572,5	2,5kg x 250zł = 625,0
Minerální hnojiva			
- siran amonný	dt	5x 110,0zł = 550,0 zł	5 x 120zł = 600,0 zł
- polifoska 4+12+32	dt	4 x 136,0zł = 544,0 zł	4 x 162zł = 648,0 zł
- draselná sůl 60 %	dt	1 x 130,5zł = 130,5 zł	1 x 160zł = 160,0 zł
- Ekosol R		2 x 6,5 zł = 13,0 zł	2 x 6,5 zł = 13,0 zł
		1237,5	1421,0
Přípravky na ochranu rostlin			
- Navigator 360 SL	l	0,2 x 365,0zł = 73,0zł	0,2 x 384zł = 76,8 zł
- Butisan Star Max 500 SE	l	1,5 x 102,0zł = 153,0zł	1,5 x 106zł = 159,0 zł
- Protetus 110 OD	l	1,0 x 80,0zł = 80,0zł	1,0 x 84zł = 84,0zł
- Mospilan 20SP	kg	0,12x 378,0zł = 45,4zł	0,12x 398zł = 47,8zł
- Caryx 240SL	l	1,5 x 102,0zł = 153,0zł	1,5 x 106zł = 159,0zł
- Pictor 400SC	l	0,5 x 282,0zł = 141,0zł	0,5 x 296zł = 148,0zł
- Roundup 360 SL	l	4 x 12,0zł = 48,0zł	4 x 12,5zł = 50,0zł
		693,4	724,6

Pokračování tab. 2 . Součet nákladů na pěstování řepky ozimé (v zl/ha)

Specifikace	Výsledky - roky sklizně	
	2012	2013
Externí služby		
- sklízecí mlátička New Holand	h 1,25 x 295,0zł = 368,8zł	1,25 x 305,0zł = 381,2zł
- vápnění 4 letý cyklus	h 0,5 x 40,0zł = 20,0zł	0,5 x 40,0zł = 20,0zł
	388,8	401,2
Pracovní náklady traktoru		
- podmítka	h 1,6 x 41,0zł = 65,6zł	1,6 x 45,0zł = 72,0zł
- aplikace hnojiv (4x) - pěstování		
- orka siewna	h 2,8 x 30,0zł = 84,0zł	2,8 x 35,0zł = 98,0zł
- zabieg chwastobójczy		
- seťová orba	h 1,5 x 41,0zł = 61,5zł	1,5 x 45,0zł = 67,5zł
- herbicidní ošetření	h 0,8 x 30,0zł = 24,0zł	0,8 x 35,0zł = 28,0zł
- předseťová příprava	h 1,5 x 41,0zł = 61,5zł	1,5 x 45,0zł = 67,5zł
- seť	h 1,0 x 40,0zł = 40,0zł	1,0 x 40,0zł = 40,0zł
- insekticidní ošetření (4x)	h 1,2 x 40,0zł = 48,0zł	1,2 x 40,0zł = 48,0zł
- desikace	h 0,2 x 35,0zł = 7,0zł	0,2 x 35,0zł = 7,0zł
- odvoz semen	h 1,0 x 41,0zł = 41,0zł	1,0 x 45,0zł = 45,0zł
- externí doprava	h 1,0 x 41,0zł = 41,0zł	1,0 x 45,0zł = 45,0zł
	473,6	518,0
Daň	185,0	190,0
Pojištění plodin	65,0	95,0
OC pěstitelů	4,0	4,0
Celkové přímé náklady bezpošrednie	3619,8	3978,8
Finanční náklady	941,2	1034,5
včetně amortizace	616,5	754,1
Mzdové náklady	h 32x 12zł = 384,0	33x 12zł = 396,0
Celkové náklady	4945,0	5409,3

Pozn. dt = 100 kg

Tabulka 3. Výše příjmů a finanční výsledky z pěstování řepky ozimé středně intenzivní technologií (v zl/ha)

Specifikace	Výsledky-roky sklizně	
	2012	2013
Hodnota produkce		
- hlavní produkt (netto)	dt 27,5 x 198,7zł = 5464,2	35 x 134,5zł = 4707,5
DPH (VAT)	7 % 13,91	9,41
Cena brutto	zł/ha 212,6	143,9
Náklady na produkci	zł/dt 179,8	154,5
Přímé platby	zł/ha 921,5	943,5
Celkové příjmy	zł/ha 6385,7	5651,0
Finanční výsledek	zł/ha 1440,7	241,7

Pozn. dt = 100 kg

Závěr

V situaci, kdy dochází ke snížení ceny semen řepky a současně navýšení ceny výrobních prostředků (ceny minerálních hnojiv, přípravků na ochranu rostlin a jiných), je jednou z nemnoha

možností zlepšení ekonomického výsledku podniku realizujícího pěstování řepky a obilí prověření nákladů.

Kontaktní adresa

Dr Tadeusz Wałkowski, Instytut Hodowli i Aklimatyzacji Roślin - PIB ul. Strzeszyńska 36, 60-479 Poznań, tel. (0-61) 823-32-51, fax 823-38-71, E-mail: twalk@nico.ihar.poznan.pl, twalk7@poczta.onet.pl

Z polštiny přeložil Ing. Petr Pšenička, Ph.D. a jazykově doladila Ing. Lucie Bečková, Ph.D.